‘Duidelijk signaal dat meer inspanningen nodig zijn’

Waterkwaliteit van de kleine wateren in Nederland nog steeds onvoldoende.

Maar liefst 2.600 mensen deden in de zomer van 2020 mee met het burgeronderzoek ‘Vang de watermonsters’.

Zij onderzochten deze zomer de kwaliteit van kleine wateren zoals slootjes, vennen, vijvers, grachten en kleine plassen in Nederland. 1 op de 5 van de onderzochte wateren is van goede kwaliteit, de overige tachtig procent heeft een matige tot slechte kwaliteit. De controle van de metingen door het Nederlands Instituut voor Ecologie (NIOO-KNAW) bevestigt deze conclusie en het sombere beeld van het eerste, kleinere onderzoek vorig jaar.

De wetenschappers van het NIOO-KNAW onderzochten ruim 100 gemeten locaties opnieuw met professionele meetapparatuur en voegde daar een stikstof- en fosfaatmeting aan toe. Deze stoffen horen van nature thuis in water, maar door bijvoorbeeld bemesting of riooloverstortingen kan de concentratie hoger zijn.

In dat geval kunnen veel plant- en diersoorten die oorspronkelijk in en rond het water voorkomen niet meer gedijen. Planten als kroos gedijen er juist té goed en dat heeft een verstikkende werking op het waterleven. Uit de controlemeting blijkt dat, als ook de nutriënten stikstof en fosfaat worden meegenomen, maar liefst 87% van de wateren slecht scoort.

De kleine wateren vormen een derde van het Nederlandse oppervlaktewater en zijn de haarvaten van ons watersysteem. Deze wateren worden niet systematisch meegenomen in de officiële kwaliteitsmetingen voor de Kaderrichtlijn Water (in heel Europa schoon en gezond water in 2027). De kleine wateren zijn een kraamkamer van de natuur en komen in gevaar door vervuiling van bijvoorbeeld mest, lozingen, bestrijdingsmiddelen, riooloverstortingen en medicijnresten.

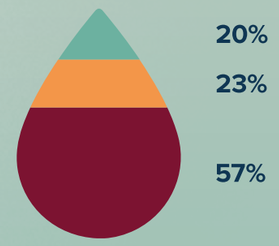

Waterkwaliteit data burgeronderzoek op basis van 2600 inzendingen/wateren

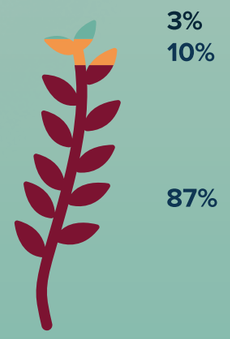

Waterkwaliteit validatieonderzoek, inclusief nitraat en fosfaat op basis van 106 wateren gemeten door NIOO-KNAW

Wat betekenen de resultaten?

Goede kwaliteit

Water van goede kwaliteit is helder en er groeien ondergedoken planten. Dat wijst op een goede toestand zonder vervuiling door bijvoorbeeld algen of kroos en er is voldoende licht. Goed nieuws dus voor de biodiversiteit in en rondom dit water!

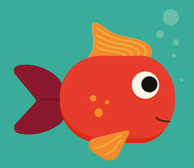

Matige kwaliteit

Water van matige kwaliteit is niet helder genoeg om ondergedoken planten te bevatten. Door drijfblad is er risico dat er te weinig licht in de diepere lagen doordringt voor deze planten om te groeien. Ook water dat weliswaar helder is, maar geen ondergedoken planten bevat, is van matige kwaliteit. En water met zowel kroos als ondergedoken planten duidt op een gemengd beeld en een kwetsbaar systeem. In deze wateren is verbetering nodig.

Slechte kwaliteit

Water van slechte kwaliteit is troebel en/of bevat alleen kroos of algen (flab). Kroos zorgt voor een lage biodiversiteit. Zowel troebel water als kroos zorgen ervoor dat er minder licht in de diepere lagen komt, waardoor ondergedoken planten geen kans krijgen om te groeien. In dit water is veel verbetering nodig.

Conclusie
Het citizen science onderzoek ‘Vang de watermonsters’ samen met een validatiemeting levert betrouwbare data op en laat ook zien dat alle waterpartners, van waterschappen tot gemeenten, drinkwaterbedrijven, provincies tot de landelijke overheid voor een enorme opgave staan. ‘Het moet op veel plekken echt beter. Dit water is het leefgebied van vogels, insecten, vissen en planten. We genieten er dagelijks van. Maar door vervuiling loopt de biodiversiteit gevaar en wordt onze drinkwaterzuivering steeds moeilijker en duurder. Er is dringend actie nodig’, aldus Rob van Tilburg, directeur Programma’s van Natuur & Milieu.

Wat zijn de vervolgstappen
De waterpartners zijn allemaal gedeeltelijk verantwoordelijk voor de waterkwaliteit in Nederland en moeten samen deze uitdaging aangaan. Maar ook de gebruikers van het watersysteem: bedrijven, boeren en burgers hebben een eigen verantwoordelijkheid en kunnen bijdragen aan het verder verbeteren van de waterkwaliteit.

Om overal gezond en schoon water in 2027 daadwerkelijk te bereiken, is effectievere samenwerking tussen alle waterpartijen noodzakelijk.

“De resultaten van dit onderzoek laten zien dat we nog een enorme opgave voor de boeg hebben. Wij als waterschappen hebben de afgelopen jaren veel geïnvesteerd in het verbeteren van de waterkwaliteit. Helaas nog lang niet overal met voldoende effect. Heel actief zoeken waterschappen de samenwerking met alle waterpartners die nodig zijn om problemen weg te nemen en samen de waterkwaliteit verder te verbeteren. Met een stevige aanpak aan de bron om vervuiling te voorkomen, want wat er aan vervuiling niet in gaat, hoeven wij er ook niet uit te halen.” zegt Sander Mager, bestuurslid bij de Unie van Waterschappen.

Wat voorafging
‘Vang de Watermonsters’ is een initiatief van Natuur & Milieu en ASN Bank. Dit jaar sloten ook de Unie van Waterschappen en zeven waterschappen aan: Hoogheemraadschap van Delfland, Waterschap Brabantse Delta, Hoogheemraadschap van Rijnland, Waterschap Rijn en IJssel, Hoogheemraadschap Schieland en de Krimpenerwaard, Waterschap Amstel Gooi en vecht en Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden.

Er zijn maar liefst 15.000 meetkits aangevraagd en het aantal parameters is flink uitgebreid. De gegevens konden online ingevuld worden wat een heldere bruikbare dataset opleverde.

Klik hier om het hele rapport te kunnen lezen.